

8. MAI

Nå er det alvor! — Ta et skippertak!
Gå inn for øket utbredelse av «8. MAI»

Herr Kristian Skard
 Tåsnevn. 79
 Ullensvål-Isleby.

«8. Mai» kommer ut i Oslo. — Abonnementpris kr. 16,— pr. år, løssalgpris 40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fåes i kioskene hver lørdag.

Nr. 30. Lørdag 6. septbr. 6. årg.

FOR NASJONAL FRIHET OG SOSIAL RETTFERDIGHET

Krigsforbrytere eller — ?

En korrespondent til det Engelske blad «Manchester Guardian» skriver fra Indokina:

På en reise traff jeg en ung fransk politikommisær som forklarte meg hvorledes man får fangene i Hanoi til å tale. Han sa, at det var bedre å legge dem i et badekar og sende en elektrisk strøm gjennom dem enn å gi dem store mengder saltvann. Den elektriske strøm angriper nervene, sa han. Hvis man så i månedsvis har arbeidet med dem uten å få dem til å gi opplysninger, er det, sa han, ikke annet å gjøre enn å slutte med å gi dem mat og la dem dø.

Disse mennesker tror de er patrioter, sier korrespondenten om de unge opprørere, og det er liksom umulig å forklare dem at de er under kontroll av russiske ledere, akkurat som det for ti år siden ville ha vært umulig å forklare unge franskmenn at den franske motstandsbevegelse ble ledet av kommunister. Var det da så galt?

Men nå skal vi ikke glemme at det er de såkalte demokrater som driver denne trafikken i Indokina, demokrater som har vært med på å forfatte og vedta «menneskerettighetene». Er det så noe å undres over at befolkningen i Østens land ser med en viss mistro på de «hvite mennesker og deres imperalisme»?

Hitler feltmarskalk som råd-

Faren for krig med Russland større enn noen gang tidligere

Kontinentaleuropas skjebne henger i en tråd

Vil USA legge om sin strategi — og forsvare ytterdelene — Norge, England og Spania?

Stor interesse omkring statsminister Torps besøk i Amerika

Paris (Privat til «8. mai.»)

Etter hva det opplyses i diplomatiske kretser i Paris er man i det øverste allierte hovedkvarter i Paris overordentlig bekymret over den siste tids politiske utvikling i Frankrike, Belgia, Storbritannia og Italia. Amerikanske offiserer i Atlanterhavsmaktens hovedkvarter sier at mens faren for krig med Russland i dag er

større enn noen gang tidligere siden den annen verdenskrig, innbiller man seg i de vesteuropaiske hovedsteder at det slett ikke haster med opprustningen.

medlemsmaktene har redegjort for. Det dreier seg om økonomiske vanskeligheter. Undersøkelsen vil bli satt i gang i september og møtet i rådet kan derfor neppe holdes før i oktober.

I mellomtiden fortsetter diskusjonen om allierte baser i Danmark. En delegasjon på syv danske offiserer har avlagt besøk ved det allierte hovedkvarteret i Paris for å undersøke hvilke tekniske krav det stilles til bygging av flyplasser for NATO-formål. I følge New York Times Paris-utgave venter man at den danske regjering tidlig i høst vil framlegge en proposisjon for Riksdagen om bemanning av de nye flyplasser med amerikanske eller andre allierte tropper snart de er ferdigbygde etter den foreskrevne standard. I diplomatiske kretser interesserer man seg i denne forbindelse sterkt for statsminister Oscar Torps forestående besøk i USA, hvor han vil treffe både Truman og Acheson.

Fransk orientering østover?

Forhandlinger mellom Frankrike og Sovjet i Sveits

Den fhv. biskop

På det Lutherske verdensmøte stillet fhv. biskop Berggrav opp en rekke krav til velferdsstaten, bl. a. at den skal øve Kristi kjærlighet blant menneskene og at kirken ikke må bli et redskap for jordisk maktpolitikk.

Ja, den tidligere biskop kan både skrive og tale, men etterleve sine egne ord ser det ut til at han ikke har tid til i all sin geschæftighet. Kristi kjærlighet stemmer lite med hans beryktede «Folkedommen over NS». Og her stillet han kirken til rådighet for den jordiske maktpolitikk på en så ubetinget måte, at det vil ta tid før selve kirken kommer over det.

Riktignok er det så, at det ikke er mange som lenger tar den fhv. biskop så høytidelig, men når han preker til strid, så får han finne seg i at noen tar til gjenmæle.

energiske tiltak mot kommunistførerne etter de store urolighetene i Paris den 28. mai.

Allerede idag fører Plevén en politikk som har påakt en

Uenigheten Vår danske kollega mellom Spania og USA tiltar

USA blir betegnet som «et falskt demokrati» som bare søker å tvinge sin vilje inn på svakere nasjoner

Falangistpartiet vil intensivere sin propaganda mot USA og England

Madrid (Privat til 8. Mai)

Det er tegn som tyder på at falangistpartiet har besluttet å intensivere sin propaganda mot USA og England. Ukeskriftet «Juventud», som er organ for falangistpartiets ungdomsbevegelse betegner i sin siste utgave USA som «et falsk demokrati», som søker å tvinge sin vilje på svakere nasjoner som opprinnelig ble befolket fra Spania. Dermed siktes til de latin-amerikanske landene. England betegnes som hyklerisk fordi det tross tidligere høytidelige løfter fortsatt holder fast på «det spanske Gibraltar».

Også den spanske dagspresse har inntatt en steilere og ubehageligere holdning overfor vestmaktene, og da først og fremst overfor USA.

De rettsforfulgte i Danmark har også sitt «8. mai». Bladet heter kort og godt «Revision» og eies og redigeres av vår høyt aktede og motige venn, A. Olesen, Aabenraa, som også var gjest ved landsledermøtet på Toten i Forbundet for Sosial Oppreisning. Han kjemper en drabelig kamp mot dem, som i 1945 satte retten til side for å få hevn over «samarbeidsmennene». Han følger årvåkent med i det som skjer ute og hjemme og er således også helt og fullt på linje med det arbeide, som vårt forbund og vårt blad utfører.

Redaktør Olesen skriver i sitt blad: «Arbeidet mot utrensningens urett er så viktig at all mulig kraft må settes inn, og så må det også i fremtiden regnes med støtte til det store fellesanliggende, kampen mot uretten er og må være. Ingen kan på nåværende tidspunkt tillate seg å falle i søvn eller ha tilbøielighet til mere defensivt arbeide. Det er imens de fleste av urettens ofre ennå er i live, at det må handles».

Om sitt blad og oppslutningen om det som det vesentlige i kampen uttaler redaktør Olesen:

«Revisjon» er jo et privat foretagende. Denne ordning vil også bli vedlikeholdt sålenge bladet eksisterer. Det er denne selvstendighet, uavhengig-

«...mennesker og deres imperalisme?»

Hitler feltmarskalk som rådgiver for den røde arme

Ved en krig bør Sovjet gå til et lynangrep på Vest-Europa, sier han

En annen tysk general er leder for en russisk spionorganisasjon

Bonn (Privat til 8. Mai)

Hitlers yngste feltmarskalk *Ferdinand Schörner*, som i dag bare er 50 år, fungerer i dag — ifølge meldinger fra London — som rådgiver for den røde armés generalstab.

Schörner ble i 1945 som krigsfange utlevert til Sovjet av amerikanerne. Russerne ble meget tidlig oppmerksom på hans militære kvalifikasjoner. For kort tid siden opptrådte han som den russiske generalstabs «gjest» ved de store feltmanøvrer og holdt et foredrag om sine strategiske teser, som vakte stor oppmerksomhet blant russiske offiserer.

Den tidligere tyske feltmarskalk er av den oppfatning

at det avgjørende slag i en kommende krig vil bli rettet helt overraskende, omtrent som i Pearl Harbour.

Videre mener han at Pearl Harbour under forrige verdenskrig var den eneste 100 prosent riktige aksjon.

Feltmarskalken mener at Sovjet-Unionen i en eventuell krig bør foreta et lynsnart angrep på Vest-Europa.

Det forlyder videre at den tidligere tyske general Bamler nå er leder av en russisk spionasje-

Frankrike, Belgia, Storbritannia og Italia. Amerikanske offiserer i Atlanterhavsmaktens hovedkvarter sier at mens faren for krig med Russland i dag er

større enn noen gang tidligere siden den annen verdenskrig, innbiller man seg i de vesteuropiske hovedsteder at det slett ikke haster med opprustningen.

Opprinnelig var det meningen at Vest-Europa skulle ha minst 100 divisjoner innen utgangen av 1953, men så ble tallet redusert til 80, og man ble enig om at man ved utgangen av 1952 skulle ha minst 50 divisjoner. Dette tall kan imidlertid ikke nåes etter den holdning Frankrike og England av økonomiske grunner har inntatt i det siste.

Det tales derfor om

1. at amerikanerne vil legge om sin strategi, slik at de baserer seg på å forsvare Europas ytterdeler (Norge, England, Spania) og Nord-Afrika og samtidig erklærer at de vil bruke atom-bomber mot Russland ved et kommunistangrep og

2. at amerikanerne vil se bort fra alle andre vesteuropiske land enn Vest-Tyskland og slutte en to-sidig avtale med dette land om tysk arme, opprustet ved amerikansk hjelp.

Den nye situasjon har gjort tanken om et nytt møte i NATO-rådet aktuell. Blant de land som har ønsket at et slikt nytt møte skulle holdes

RUSSENE LÆRER LATIN.

Etter at latin i mange år har vært banlyst fra de sovjetrussiske gymnasier har man nå begynt å legge kursen om og gjøre studiet av dette sprog obligatorisk i de høiere skoler. Latin vil således bli gjeninnført i 32 gymnasier i den sovjetrussiske republikk, samtidig som universitetene i Moskva, Leningrad, Karkow og Kiew har innført latin i en særskilt studiegren så de som ønsker det kan spesialisere seg i klassisk filologi.

organisasjon, som sorterer direkte under den røde arme, men bare teller tyske offiserer. General Bamler var i sin tid avdelings-sjef i admiral Canaris' kontra-spionasjetjeneste i Tyskland.

Fransk orientering østover?

Forhandlinger mellom Frankrike og Sovjet i Sveits

Den franske forsvarsminister går sine egne veier og uenigheten mellom Frankrike og USA er blitt større

Vil Frankrike melde seg ut av FN hvis USA blander seg inn i Nord-Afrika spørsmålet?

Paris (Privat til 8. Mai)

Det forlyder på vel underrettet hold i Paris at innflytelsesrike franske kretser i all hemmelighet arbeider for at Frankrike i sin utenrikspolitikk på ny skal orientere seg i retning av Sovjet-Unionen, slik som i tiden før den annen verdenskrig.

Den ivrigste talsmann for en omlegning av Frankrikes utenrikspolitikk er den nåværende franske forsvarsminister René Plevén. Edouard Herriot har formulert den nye foreslått politikk i følgende korte, men avslørende setning: «Man må forhandle med russerne».

Denne tanke har vunnet flere og flere tilhengere i ansvarlige franske kretser. Blant tankens tilhengere regner man allerede den ledende sosialistiske politiker *Jules Moch*, landsorganisasjonens berømte formann, Nobelpristageren *Leon Jouhaux* og *Maurice Schumann*.

I virkeligheten har Frankrike — etter hva det opplyses — allerede forhandlet med russerne i mange måneder, men dette er skjedd i all hemmelighet og under dekket av en paraply av demantier. Man vet imidlertid på godt underrettet hold at en fransk diplomat ved navn de Beavais

har hatt langvarige forhandlinger i Sveits med en representant for Mao Tse-tung. Disse forhandlinger utviklet seg til en hel uoffisiell konferanse mellom Øst Vest i en liten sveitsisk by.

Fra fransk side deltok en general og to representanter for det franske utenriksdepartement, fra sovjetrussisk side en oberst og to fremtredende diplomater.

Plevéns «uadskillige veninne», frøken *Jeanne Sicard*, har røbet at Plevén i regjeringen energisk har motsatt seg den handlekraftige innenriksminister Brunés

Militær -diktatur i Argentina?

New York (Privat til 8. mai)

Det forlyder fra Buenos Aires at president Peron etter fru Evita Perons død vil bli utsatt for et nytt hardt press fra storindustrien, storfinnansen og armeen for å legge om sin politikk fra en sosial til en mer moderat kurs.

Fru Peron bygget utelukkende på arbeiderbefolkningen, som skjenket henne sin fulle støtte, og Peron fulgte hennes råd. Man tror at han, når han nå står alene, ikke vil make å motstå presset fra andre grupper i samfunnet. En utvei kan han gripe til for å unngå å komme i hendene på storfinsansen, å alliere seg med armeen og få i stand et militær-diktatur. Spørsmålet er da om armeen vil tillate ham å fortsette sin sosiale politikk eller om den vil kreve flere bevilgninger på be-

kostning av sosiale tiltak.

energiske tiltak mot kommunist-førerne etter de store urolighetene i Paris den 28. mai.

Allerede idag fører Plevén en politikk som har vakt en viss oppmerksomhet. Han har nemlig truffet en rekke oppsiktsvekkende — muligens

Forts. side 4.

Som i de diktaturstyrte land

«Norge er et meget lite ledd i en verden av frie demokratier, hvor næringslivet i dag stort sett drives etter ensartede økonomiske prinsipper. Hvis flertallsforslagene eller deres hovedlinje og tankegang følges, vil Norge Alene bryte med disse prinsipper og gå over til en dirigeringspolitikk som i de diktaturstyrte land. Vi tror at vi derved vil komme til å ligge under i konkurransen i den del av verden vi nu hovedsakelig har handelssamkvem med, og vi frykter for at dette at vi skifter system også vil kunne få vidtrekkende konsekvenser i det lange løp for vår plassering

Norsk jord og de tidligere NS-bønder

Under overskriften «Tidligere NS-bønder isolerer seg i en privat fantasiverden» har Høyres pressekontor distribuert til landets høyreaviser en artikkel som behandler den nystartede bondeorganisasjon «Norsk Jord». Artikkelen som en del av avisene sees å ha gjort bruk av, er dessverre særdeles missvisende og dertil holdt i den uforstående og hatefulle tone som kjennetegner de kretser som ennå ikke er kommet ut over 1945-mentaliteten.

I artikkelen sies det om den nye organisasjon bl. a. følgende:

«Denne gruppen har tidligere faktisk krevet at Bondelagets ledelse skulle gi dem noe i retning av en

de latin-amerikanske landene. England betegnes som hyklerisk fordi det tross tidligere høytidelige løfter fortsatt holder fast på «det spanske Gibraltar».

Også den spanske dagspresse har inntatt en steilere og ubehageligere holdning overfor vestmaktene, og da først og fremst overfor USA. I diplomatiske kretser antar man at denne utvikling skyldes det sakte tempo i de spans-amerikanske forsvarsforhandlinger. De har nå pågått i fem måneder. I offisielle kretser i Madrid sier man at det hittil ikke er lykkes å oppnå noen forståelse fordi Washington har nektet å behandle Spania som en likestillet partner eller på like fot med andre europeiske land.

I vestlige kretser i Madrid er man bekymret for Juventuds agitasjon, da man er bange for at det vil vokse opp en ny slekt i Spania som blir fiendtlig innstillet overfor den vestlige verden.

rekken av de frie demokrater». (Fra næringsorganisasjonenes fellesuttalelse om reguleringslovforslagene).

attest for god, nasjonal holdning før de igjen ville bære organisasjonen med sitt medlemskap».

Uvitende lesere vil av dette kanskje få det inntrykk at artikkelen er skrevet på grunnlag av et inngående kjennskap til sakens forhistorie. Så enkelt er det imidlertid ikke.

Det faktiske forhold er nemlig at noen av de vedtak og retningslinjer som Norges Bondelag utferdiget etter 1945 med sikte på behandlingen av de tidligere NS-bønder, går langt ut over hva etterkrigsoppjørets rettsapparat har dømt. Det har vært gjort gjentagende forsøk fra NS-bøndernes side på å få Norges Bondelag til å omgjøre disse beslutninger og å skape

at det må handles».

Om sitt blad og oppslutningen om det som det vesentlige i kampen uttaler redaktør Olesen:

«Revisjon» er jo et privat foretagende. Denne ordning vil også bli vedlikeholdt så lenge bladet eksisterer. Det er denne selvstendighet uavhengig av personer og innflytelse, som har vært avgjørende for, at bladet tross alle tenkelige vanskeligheter har kunnet føres igjennom, mens liknende blad med dertil hørende «bestyrelser» etter kort tids forløp har måttet gi opp, hvis man da kom lengere enn til tegning av kapital. Men bladets private karakter er naturligvis ikke noen hindring for enhver kompetent, hva enten han representerer bidragsytere eller andre i saken interesserte, har adgang til å se bladets regnskap »

Forholdet er således det samme i Danmark som i Norge. Også «8. MAI» er et privat foretagende, som er satt igang med innsats av både kapital og slit av dem, som da det knep som verst våget både navn og rykte og sine små skillinger.

Det har gått bra, men må gå bedre, og det avhenger først og fremst av våre lesere. Kan opplaget økes, vil også bladet kunne bli mere allsidig uten dog å tape karakteren av et kamporgan for rett og rettferdighet, for sannheten fremfor alt.

La oss derfor sette våre lesere som oppgave hver især å skaffe en ny abonnent innen nyttår.

muligheter for en utjevning, men hittil uten resultat. Eksempelvis heter det i et av Bondelagets vedtak at det for gjeninntagelse av ekskluderte NS-bønder bl. a. må forlanges at det må legges fram et overbevisende materiale som viser at innmeldelsen i NS har hatt sin grunn i manglende evner. Videre heter det at det ikke lar seg nekte at det kan virke ubehagelig å ha som

Forts. side 4.

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Disponent
P. Gerh. Berge

Utgitt av Interessentskapet «8. Mai»
Midlertidig adr. Kierschowsgt. 5, Oslo. Telefon 37 76 96.
Trykt for A.s Sambandstrykk i Viking Boktrykkeri.

En nødvendig redegjørelse

Forbundet for Sosial Oppreisning besluttet under sitt møte på Toten å utvide sin organisasjonsmessige virksomhet ved å gi adgang til direkte medlemskap ved siden av den sympatiserende opplutning uten medlemskap, som likesom hittil er bygget på økonomisk støtte til Forbundets programmessig fastlagte virksomhet. Dermed har Forbundsledelsen imøtekommet et stadig stigende krav om en mere fasttømret orga-

nisasjon, som kan få større økonomisk bærekraft til å løse de mange oppgaver, som det har satt seg. I den forbindelse kan det for å avverge misforståelser ikke bare blant de politisk dømte men også blandt de gjenlevende aktive motstandere være nødvendig ennå en gang å gjengi noe av vedtektene for Forbundet:

«Forbundet for Sosial Oppreisning er en upolitisk organisasjon, som uten hensyn til vedkommendes personlige politiske innstilling — står åpen for enhver som gir tilslutning til Forbundets formål. — Forbundets hovedoppgave er å lede arbeidet for at de politisk straffede og de som ellers måtte ansees uberettiget rammet av rettsoppgjøret, kan gjevinne sin rettslige, sosiale og økonomiske posisjon i det norske samfunn.»

For ytterligere å understreke Forbundets absolutt upolitiske stilling uttalte Forbundets formann på landsledermøtet i år: «Jeg vil gjerne ha slått fast at Forbundet er helt upolitisk og at det står åpent for alle uansett politisk oppfatning.»

Tydligere kan det vel ikke sies for den, som vil høre og forstå. Og det er lett å fastslå, at det blant Forbundets aktive medarbeidere er kvinner og menn av vidt forskjellig politisk grunnsyn — de er nemlig ikke «nazister» som tåpelige og argumentløse motstandere vil ha det til —. Det, som de har felles, er kampen for den usminkede sannhet, for rettferdigheten, for sosial oppreisning etter den politiske — ikke bare partipolitiske, fordi alle de politiske partier delte den med gjensidig redselfølgelse som ble satt igang i 45-rusen. Denne rusen som ennå plager mange som har meget å skjule og sone.

Forbundets stilling skulle således være helt klar, og selv de verste skumlere skulle vel ikke kunne finne en plett

Dødgangen i samfundsmaskineriet

«De glade skattebetalere» ettermæle

Vår gamle venn Elias Kremmers etterfølgere, Anth. B. Nilsen & Co, søker å få almenheten i tale gjennom en rekke annonser i dagspressen. Vi, det ubetingede frie ords talsmenn, hører ikke til dem, som kan bringe disse velvalgte ord på annonseplass, men her gjengir vi allikevel i teksten en av de sentenser, som Eftflg. averterer i den såkaldte konservative presse til glede og hussvalelse:

Det lyder utrolig nu, men før krigen eksisterte det — iallfall i navnet — en forening i Oslos nærhet som kalte seg «De Glade Skatteborgeres Forening». La det være sagt straks at medlemmenes kjæreste beskjefte ikke nettop bestod i å løpe til keneren med skatten. Den skyldte sin eksistens en sunn reaksjon overfor andre menneskers sure miner, særlig overfor dem som alltid anså det som en personlig forurettelse å bli tilstilt en skattededdel.

Foreningen er nu avgått ved en stille død. Hvorfor?

De fleste innser at det er nødvendig at det avkreves dem en skatt som står i et rimelig forhold til deres innsats og inntekt. Men de reagerer mot en beskatning som er så hard at den truer deres materielle eksistens, og så urimelig at den krenker deres rettsfølelse. Det samme samfunn som avkrever borgerne skatt for å beskytte deres rettssikkerhet, utplynderer nu skatteborgerne så hardhendt at disse nu trenger beskyttelse mot samfunnet.

For tusener på tusener av private skattytere er beskatningen av «den øverste del» av inntekten nu så hard at de ikke lenger er interessert i å tjene disse penger. Dermed elimineres en potensial innsats. Det er umoralsk å forlange av en fri mann at han skal arbeide gratis for staten en stor del av året,

som mange nu faktisk gjør. Og det er enn mer umoralsk når det er staten — moralens vokter — som forlanger det.

For næringslivet kan skattepresset ofte føles enda tyngre. De fleste bedrifter som går med overskudd må nu betale ca. 2/3 av dette til stat og kommune. Hvordan kan det da bli nok igjen til nyanlegg, utvidelser, forbedringer og til reserver for dårlige år?

Hvordan skal man under slike forhold få produksjonen opp her i landet? Hvem vil risikere sin kapital eller utføre ekstra arbeid hvis 2/3 av fortjenesten skal gå til stat og kommune?

Det er dødgang i samfundsmaskineriet som er direkte forårsaket av overbeskatning og overregulering av dem som produseres.

Vår levestandard avhenger av vår eksport.

Tyske dimisjonspapirer til Varangersoldatene i 1940

Bataljonen hadde ordre til å skyte på alle fly unntatt tyskernes.

Som et apropos til Sverre Hartmanns artikler om at de norske styrker i Østfinnmark ved kapitulasjonen ble stillet under tysk kommando, forteller Vestfinnmark Arbeiderblad følgende:

Vår korrespondent i Vadsø har hatt en samtale med en soldat som var inne til tjeneste i Varanger bataljon i 1940. — Han forteller at noen dager etter kapitulasjonen skiftet Varanger bataljon navn til Varanger grensepolitibataljon. Dette sto å lese på alle bataljonens biler. Senere fikk en også ordre om å skyte på alle fremmede fly, unntatt tyske.

En stund etter at vedkommende soldat var dimittert og kommet hjem, fikk han dimisjonspapirer tilsendt. De var avfattet på tysk, med tysk underskrift. Vår korrespondent har sett dette dokument. Det er et «Ausweiss» med tysk stempel, hvor soldaten får melding om at han er dimittert fra bataljonen. Dette tyske dimisjons-«Ausweiss» er datert 18. juli 1940. Dimisjonen gjelder fra 8. juli.

Soldaten beretter også at det umiddelbart etter kapitulasjonen foregikk nasking og tyverier fra bataljonens lager. Straks etter ble det slått hardt ned på dette.

Soldater som hadde nasket noe med seg, ble anmeldt og stillet

for norsk rett etter at tyskerne var kommet, og også dømt for tyverier fra bataljonen. Undersøkelsene av hva soldatene tok med seg ved dimitteringen, var meget streng fra offiserenes side.

Blant Varanger bataljons soldater fra 1940 verserer også en historie som kanskje gir et bilde av situasjonen: Da oberstløytnant Ohs skulle overgi bataljonen til de første tyskere som kom, spurte den tyske offiser om de som hadde stjålet fra bataljonens lager, var blitt skutt. Da hadde Ohs svart at «vi skyter ikke folk for den slags forseelser i Norge».

Dødsfall

Tidligere rektor ved Ås Landbrukshøyskole, sivilingeniør Erling Styri, døde 19. august etter en hjerneblødning, 62 år gammel.

Med Styris bortgang mistet vår krets en felle som vi dypt vil savne. Hans noble tankegang, hans hjertevarme og hans kompromissløse rettferdsfølelse har — trass i hans stillfarenhet — satt dype merker etter seg innen hele hans store bekjentskapskrets.

Vi takker en falden kamerat og lyser fred over hans minne.

«Intet er skjult i mørket som ikke skal frem i lyset».

Av sokneprest Arne Godal.

I sin fordømmelsesdom over de hjelpe-loyale prester under okkupasjonen (se rundskriv nr. 2, 9. mai 1945 fra Den norske kirkes biskoper, referert i 8. mai nr. 29 d. a.) avviker biskopene fra alterbokens ordinasjonstekster såpass meget at det blir nødvendig å be om spalterum i 8. mai til en kommentar.

Vi leser i rundskrivet: «Det er Guds ord som ved ordinasjonen legger grunnlaget for preste-tjenesten ved å formane presten til å vokte den Guds hjord som han lever i blant. Det er Guds ord som advarer ham mot å være som de der vil herske over sine menigheter, bruke tvang og skaffe sig uredelig vinning».

Ordinasjonstekstens nøiaktige ordlyd, som er hentet fra 1. Peters brev 5. kap. v. 1—5, lyder slik: Da ældste blandt eder formaner jeg som medældste og vidne om Kristi lidelser som den der og har del i den herlighet som skal åbenbares: Vogt den Guds hjord som er hos eder, og hav tillsyn med den, ikke av tvang, men frivillig, ikke for ussel vindings skyld, men av villig hjerte, heller ikke som de der vil over sine menigheter, men således at I blir mønster for hjorden; og når overhyrden åbenbares, skal I få ærens uvisnelige krans».

Biskopene skriver at presten ved ordinasjonen advares mot å bruke tvang. I alterboken leser vi at presten formaner til å vokte Guds hjord — ikke av tvang, men frivillig. Altså noe helt annet.

Vi forstår også hvorfor ordinasjonsteksten måtte forfuskas. For lenger nede i rundskrivet leser vi — om de loyale prester —: «Selv tvang de sig inn på mennesker som de der ville herske over sine menigheter». — Jeg kommer i den forbindelse til å tenke på hvordan «kirkefrontens» prester under okkupasjonen lot stille ut vakter ved enkelte kirker om søndagen før høymessen og som noterte de kirkegjengere som gikk for å høre en loyale prest. Jeg erindrer også hvordan de misjonsforeninger som hadde sine møter i presteboligen forsvant litt etter litt, og presten visste ikke hvor de hadde sine møter.

ge kapitel i den norske kirkes historie skal vi ikke rippe opp i her.

Er vi ikke nu ferdig med biskopene og alterboken? ikke ganske.

Den 8. jan. 1942 fikk Kirkedepartementet en henvendelse fra Justisdepartementet om å søke å forhindre at folk forøvet slike handlinger at okkupasjonsmyndigheten kunne dømme dem til døden.

Kirkedepartementet henvendte sig til biskopen med anmodning om å la et eventuelt, av biskopene foreslått sirkulære om slike ting opplese fra prekestolen, men fikk bl. a. det svar at «ikke stride mot alterboken som (side 8) pointerer at det fra prekestolen kun må gis meddelelser av rent kirkelig. Dette er en prinsipp-sak». — Det kan heller ikke lates ute av betraktning av et slikt rundskriv kunne bli oppfattet som eller brukt som et slags moralsk grunnlag for nye dødsdommer eller som en godkjennelse av de stedfundne uten at vi har materiale til å bedømme dette.» (Biskop Berggrav).

Herpå svarer minister Skancke i et brev til Justisdepartementet 20/2 1942 bl. a. «Det viser sig at kirkens prester ser det som en kirkelig sak av stor viktighet, når dødsdommen er gitt på grunn av spionasje, så sette alt inn på å utvirke benådning for vedkommende unge menn.

Det burde jo ut fra ordtaket «forebyggelse er bedre enn helbredelse» være en virkelig sak for kirken å være med å forebygge at unge menn ga sig inn på disse farlige saker. Det måtte no nettopp være en sak som måtte kunne gjøres til gjenstand for din christne kirkes Forbøn.»

Alterboken sier om dette punkt: «Her, (d.v.s. på prekestolen etter prekenen) er også stedet for kunngjørelsen av rent kirkelig art»

Det gjaldt for biskopen for enhver pris å undgå å redde unge menne fra døden ved å advare dem mot spionasje. Alterboken stod i veien!

«Intet er skjult i mørket som ikke skal frem i lyset».

tapelige og argumentløse motstandere vil nå det til. Det, som de har felles, er kampen for den usminkede sannhet, for rettferdigheten, for sosial oppreisning etter den politiske — ikke bare partipolitiske, fordi alle de politiske partier delte den med gjensidig redselfølgelse som ble satt igang i 45-rusen. Denne rusen som ennå plager mange som har meget å skjule og sone.

Forbundets stilling skulle således være helt klar, og selv de verste skumlere skulle vel ikke kunne finne en plett eller lyte å peke på. Det har den håndfaste ledelse av Forbundets anliggender sørget for.

Hva vårt blad, «8. MAI» angår, er forholdet det samme. «8. MAI» er upolitisk, d. v. s. uavhengig av all partipolitikk. I og med at bladet beskjeftiger seg med samfundsspørsmål, er det selvsagt politisk betonet, men det er ikke tilknyttet noe politisk parti, tvertimot. Alle de eksisterende politiske partier har sveket det «fellesprogram», som forøvrig var et svakt gjenskinn av NS-programmet, og som vi for en stor del kunne slutte oss til, og de går omkring og ser skinnsykt på hverandre uten å finne noe samlende uttrykk for hva et søkende folk krever og mener.

Uavhengig av partipolitikken og uten adgang til å kunne gjøre vår innflytelse gjeldede i dagens spørsmål er vi sammen med de andre utstøtte velsignet fri for ansvar i den linedans, som idag utføres i det politiske sirkus og som må ende med forferdelse, hvis det ikke kommer en reaksjon, en retning midtad i all svimmelheten. Det er om en slik samling at vi har sagt, at den må komme fra krefter utenfor vår kreds. Vil den søke sannheten og rettferdigheten, så har vi divisjonene å sette inn, når tiden kommer.

Når vårt blad tross dette klare og undisputerlige standpunkt har gitt plass for navngitte innlegg, som har streift inn på spørsmålet om et nytt politisk parti, så er det ut fra det grunnsyn, at ethvert akverdige menneske har krav på spalteplass for begrunnede meninger. Vi innbyr gjerne til meningsutveksling, men våre egne meninger hevder vi redaksjonelt og må bedømmes deretter som frie, uavhengige av partiene, frisinne og fordomsfrie og uten frykt.

Dette skulle vel være åpen tale og avverge misforståelser og kannestøperier både blant våre egne, de sympatiserende ute i folket og de gjenlevende fra galskapen i 1945.

Til våre lesere

På grunn av flytting klarer vi ikke å få ut avisen til den fastsatte tid — og vi tør heller ikke love, iallfall på en tid, å få den ut så regelmessig som vanlig.

RETTELSE

I vår artikkel fra forbundssekretæren er det dessverre kommet inn en trykkfeil som vi allerede nå må rette.

Nederst i 5. avsnitt står: «æresbeviste og villedende mennesker.» Dette skal være: æresbeviste og villende mennesker.

Mange radikale hevder at kapitalismen er blitt senil og mange konservative at den er blitt ødelagt ved statens sørgelige politikk. Både de radikale og de konservative tar feil. Produksjonene er steget mere enn 3 ganger så hurtig som for hundrede år siden. Det er således håp for menneskeheten tross alle velferdstiltak.

TIDSREKNINGA.

Lærarinna i småskulen spurde: — Kan Liv sela meg når påsken kjem? — Jau, første søndag etter vårreingjeringa.

private skattytere er beskatningen av «den øverste del» av inntekten nu så hård at de ikke lenger er interessert i å tjene disse penger. Dermed elimineres en potensial innsats. Det er umoralsk å forlange av en fri mann at han skal arbeide gratis for staten en stor del av året.

Sverre Hartmann spør folk ihjel

Sverre Hartmann i Dagbladet er en slem herre.

Han offentliggjør dokumenter fra sommeren 1945, slike som helst burde ligge vel forvaret. Og så gir Hartmann seg til å spørre. Det er det verste av alt. — Hvem ga general Ruge ordre om å stille 3 norske bataljoner under tysk kommando 14 dager etter den totale kapitulasjon i Trondheim? Foretrekker generalen fortsatt å tie, tør det kanskje være andre som kan friske litt på hendelsesforløpet. Det er ikke alltid klokt å tie for lenge. Altså venter vi enda litt. — «Vi har slikt slag å gjøre».

Oberst Faye som kommanderte denne norsk-tyske styrke har svart Hartmann: Obersten stod ikke under tysk kommando, han stod tvertom under fylkesmann Gabrielsen som igjen stod under tysk kommando. Glimrende logikk!

Og den gode fylkesmann ivret da og senere — også meget senere — for frivillig hverving av norske styrker under tysk kommando og fikk det ganske Administrasjonsråd med på planene. General Ruge påa samtlige norske offiserer å avlegge skr. æresord til tyskerne som satte den fangne norske hær på frifot. 1. divisjon kommer heim fra Sverige i juli, avgir æresord og blir satt på frifot. Nygårdsvold erklærte fra London at krigen mellom Norge og Tyskland var slutt. — Kapitulasjonen ble besluttet av regjeringen Nygårdsvold i Tromsø 7. juni. Sverre Hartmann vet godt at denne kapitulasjon således både var politisk og militær. (Se Landkriksregl.)

Men alt dette har mindred

dimisjons-«Ausweis» er datert 18. juli 1940. Dimisjonen gjelder fra 8. juli.

Soldaten beretter også at det umiddelbart etter kapitulasjonen foregikk nasking og tyverier fra bataljonens lager. Straks etter ble det slått hardt ned på dette. Soldater som hadde nasket noe med seg, ble anmeldt og stillet

å si: Thi kjennes for rett: Krigen fortsatte i den betydning som var omhandlet i § 86 — «Den som i en krig hvori Norge deltar . . .». Og tyskerne var klar over at de fortsatt var i krig de foch med Norge. — Det var jo nettop derfor de friga den fangne norske hær og forsynte oss med korn . . .

Jeg dåre som ikke forstod dette. Jeg trodde at landet vårt var okkupert fra 1940 til 1945. I min enfold holdt jeg meg til Haagerkonv. som vårt Storting ratifiserte i 1909.

BEVIS NOK.

— Hør du vesle venn, kan du si meg noe eksempel på hundens intelligens.

— Når tante synger så gneller hunden vår.

Mange mennesker er så tiltaksløse at de bare gidder å arbeide.

Siouxindianerne har en bønn, som mere civiliserte blekansikter kunne lære endel av: «O, store ånd, hjelp meg til at jeg aldri dømmes et annet menneske før jeg har gått med hans mokkasiner i fjorten dager.

De katolske biskøper i USA har vedtatt en uttalelse hvori det heter: Det er en avskrekkende likhet mellom situasjonen i dag og den som preget Rom for 1500 år siden. Barbarene bruet utenfra og i romerriket selv hersket en forfintet materialisme og moralsk forfall. Historiens lære er klar for alle, som har øine å se med. Romerrikets forfall innefra og den moralske korrupsjon var

den egentlige årsak.

gang, hans hjertevarme og hans kompromissløse rettferdsfølelse har — trass i hans stillfarenhet — satt dype merker etter seg innen hele hans store bekjentskapskrets.

Vi takker en falden kamerat og lyser fred over hans minne.

Min fattige trøst er at jeg ikke var alene om denne oppfatning. Utenlandske folkerettslærde synes å befinne seg i samme begrepsforvirring.

Forvirring innen folkeopinionen i Europa

Det kreves et politisk sentralorgan

Vil det bli et militært samarbeide mellom Vest-Tyskland og Spania

Frankfurt (Privat til 8. Mai)

Tidsskriftet **Europress** slår til lyd for at de europeiske landene snarest mulig skaffer seg et eller annet politisk sentralorgan som med bindende virkning kan behandle almen-europeiske problemer. I dag er det ikke bare Belgias sak alene når det reduserer sin militære tjenestetid, det er ikke bare Frankrikes sak alene når det innskrenker bevilgningene til flybaser.

Folkeopinionen i Europa blir forvirret av de mange motstridende politiske trekk, de finnes ingen samordning.

I denne forbindelse drøftes åpent i politiske kretser spørsmålet om muligheten av en amerikansk kursendring. Det foreligger en mulighet for at

prester under okkupasjonen av stille ut vakter ved enkelte kirker om søndagen før høymessen og som noterte de kirkegjengere som gikk for å høre en loyal prest. Jeg erindrer også hvordan de misjonsforeninger som hadde sine møter i presteboligen forsvant litt etter litt, og presten visste ikke hvor de hadde sine møter.

Vi går videre. I henhold til rundskrivet advares presten ved ordinasjonen av A å skaffe sig *uredelig vinning*. Den tilsvarende setning i alterboken lyder slik: *ikke for ussel vindings skyld*.

Hvorfor har ikke biskopene fulgt alterbokens ordlyd som det jo gjøres ved ordinasjonen — og det er jo den biskopene henviser til — og erstattet for ussel vindings skyld med uredelig vinning? Atter et sitatfuske for å få menighetene til å tro at de loyale prester skaffet sig uredelig vinning. Er det ikke så?

Det er på Guds ords grunn, sier rundskrivet at kirken fremhever for den vordende prest *ganske særlig også at han skal ha omsorg for alle hjelpeløse*.

Vi skriver fra det tilsvarende avsnitt i alterboken . . . «med ret og myndighet at forkynde Guds ord, at forvalte de hellige sakramenter, at have omsorg for de syke og fattige og hjelpeløse, at trøste de sorgfulle og veilede de villfarende og ellers utføre alt som hørr til dit kald, efter Guds ord og vår kirkes ordninger».

Tenk så omsorgsfullt å ta med alle hjelpeløse, skjønt det ikke står i alterboken!

Hvordan var de ærede biskoper, da «freden brøt løs»? Hadde den norske pretestand da en ganske særlig omsorg for alle

amerikanerne etter Pentagons planer vil trekke seg tilbake fra Kontinental-Europa til flankene. Det vakuum de eventuelt vil etterlate bør fylles straks av europeiske forsvarsstyrker, og det er en selvfølge at tyske tropper bør holde vakt i den midtre sektor, fra Jylland til Sveits. Det er denne sektor som er mest utsatt ved et eventuelt russisk fremstøt. Da Frankrike ikke er særlig forberedt mener man at det bør innledes forhandlinger mellom Vest-Tyskland og Spania om et militært samarbeide i tilfelle av en russisk invasjon.

«Her, (d.v.s. på prekestolen eller prekenen) er også stedet for kunngjørelsen av rent kirkelig art» . . .

Det gjaldt for biskopen for enhver pris å undgå å redde unge menne fra døden ved å advare dem mot spionasje. Alterboken stod i veien!

«Intet er skjult i mørket som ikke skal frem i lyset».

Høysand i Skjeberg 5. aug. 1952

Arne Godal.

Tanker og meninger

Ifølge de siste forordninger fra makthaverne kan man i Ungarn kjøpe en nattkjole eller et sett pyjamas bare hvis man samtidig kjøper Stalins samlede verker.

Sam Goldwyn, den amerikanske filmkonge har mere teft enn kultur. En dag kom han inn i et av sine ateliører og fikk øie på ni meget smukke, rikt draperte skuespillerinner som ventet på å komme foran kameraet. — Hva skal de damer forestille, spurte han instruktøren. — Det er de ni musser, var svaret. — Ni musser? Ni musser sa mr. Goldwyn opphisset. Hør, er De ikke klar over at dette er en superfilm. Vil de øieblikkelig sørge for at det blir 250.

Det japanske kommunistparti har utgitt en serie hemmelige håndbøker i sabotage, kamp mot politiet og annen revolusjonær virksomhet. På bokomslagene stod titelen «Blomsterløk, dyrking og passning», «Mekanisk håndbok», «Elementarlære i førstvesen», «Nyttige og skadelige fugler» og «Sund næring og ernæringsanalyse». Politiet fant disse «lærebøker» ved et tilfelle.

Amerikanerne gjør stor innsats for å få et slags demokrati etter yankeemønster ut av det feudale Japan og har bl. a. søkt å ribbe keiseren for hans guddommelighet. Keiser Hirihto bemerker hertil: Jeg har det lettere enn de gamle romerske imperatorer. De måtte holde en særlig slave til å hviske seg i øret: «Husk, du er et menneske». Jeg har en hel flokk amerikanere til å minne meg om dette hver dag.

Uheld kan ofte bringe held, sier et engelsk ordsprog fra 1732. La oss forsøke å være opptimister og leve etter det.

Kapitulasjonsavtalen og krigføringsproblemet

S. Hartmanns „nye opplysninger“ i Dagbladet
og T. Iversens artikkel i Morgenbladet 28-7-52

I Dagbladet for 26/7 har hr. S. Hartmann hevdet at den tyske major Neefs kommentarer til kapitulasjonsavtalens § 1 «definitivt og dokumentarisk» bringer påstanden om den statlige norske krigførings opphør pr. 10/6.40 ut av verden. Det er imidlertid et åpenbart misforhold mellom hans premisser og denne konklusjon idet artikkelen nærmest beviser det motsatte av påstanden. Det er imidlertid fortjenstfullt å bringe spørsmålet på bane for å skaffe full klarhet.

Hr. Hartmann er på det rene med at kapitulasjonen var avsluttet i regjeringsvedtak, men mener på grunnlag av de nevnte kommentarer øyensynlig at regjeringen ikke var bundet av kapitulasjonsavtalen, fordi denne ikke gjaldt «Norweger im Ausland». Dette er selvsagt en uholdbar synsmåte, når det gjelder iverksettelsen av en protokollert regjeringsbeslutning. Det kan ikke være tvil om at kapitulasjonen forpliktet Norge, d. v. s. den norske stat, regjeringen og folket. Se Morgenstjernens «Statsforfatningsrett» bind I, side 62.

General Falkenhorst — som må forutsettes å være den mest kompetente representant for Tyskland m. h. t. det *officielle* syn på saken ifølge Oberkos egen mening med formuleringen av kapitulasjonsavtalen — har som vitne i Braunschweig erklært at den norske stat ikke hadde rett til å begynne krig igjen (Arb.bl. 31/7.47).

General Ruges kommando-område omfattet «die gesamten norwegische Streitkräfte» som er omhandlet i avtalens § 1. Samtlige disse inngikk således under hovedavtalen i Trondheim. Denne ble derfor gjort gjeldende for batteriet Graff i 1. divisjon som tidligere hadde oppnådd ærefulle særvilkår uten avlevering av våpen og utstyr. Samtidig ble det sluttet lokal kapitulasjonsavtale med general Dietl ved fronten i N.-Norge, omfattende også sjøstridskrefter og fly.

overkommando i London — ble kun benyttet til å besette «ingenmannsland» som var rømmet av tyskerne.

«Geflohene Truppenteile» — som i følge sorenskriver T. Iversens artikkel i Morgenbladet 28/7.52 ikke skulle være omfattet av kapitulasjonen — forekom ikke, bortsett fra enkelte fly og små marinefartøyer (eg. «Wehrmachtsteile»). Krigdeltakelsen av «geflohene Truppenteile» under engelsk kommando ville forøvrig ikke vært noe kriterium på norsk statlig krigføring, jfr. den kinesiske deltakelse i Korea.

At det også etter kapitulasjonen har vært en slags krigstilstand mellom den norske stat og Tyskland, sålenge det ikke var sluttet fred, er en annen sak. Denne krigstilstand «de jure» har som bekjent vedvart like til 1952. Det er ikke mange som har vært oppmerksomme på nødvendigheten av å skjelle mellom krigstilstand de jure og de facto, noe som har hatt konsekvenser for domstolbehandling av rettsoppgjøret.

Det er av interesse å se at faksimilen av major Neefs kommentarer at general Ruge har presisert overfor den tyske forhandler at norske yrkesmilitære var bundet av æresordet.

Men størst interesse har artikkelens åpne innrømmelse av at etterkrigsoppgjøret hviler på et sviktende fundament, hvis den

— Glimt —

Apropos de flyvende talerkerer: Hvis det virkelig er så at de er fly fra en annen planet, må man også forutsette at beboerne på denne planet ligger langt forut for oss i utvikling og intelligens og forkaster krig ganske enkelt fordi de anser krig for forældet, uttaler den amerikanske astronom E. Brewer

statlige krigføring for Norges vedk. opphørte pr. 10/6.40. At dette var tilfelle må nå ansees som fastslått, uansett anførselene i de 2 foran nevnte avisartikler, jfr. prof. Skeles erklæring: I folkerettslig forstand var krigen avsluttet i og med kapitulasjonen. Om Quisling forgjeves forsøkte å oppnå en preliminær fredsslutning med Tyskland, forandrer det ingenting i denne folkerettslige tilstand.

Riktigheten av denne uttalelse framgår bl. a. av artikler skrevet i «Rettstidende» nr. 1 og 2/1941 av den tyske folkerettsekspert i Norge under okkupasjonen, dr. jur. Schieder Mayer som selvsagt har vært helt på det rene med okkupantens offisielle syn på saken, jfr. general Falkenhorsts foran nevnte erklæring som vitne i rettssak. Den bekreftes også på den mest overbevisende måte av det forhold — som er omtalt i hr. Hartmanns artikkel — at *norske bataljoner var grensevakt i Øst-Finnmark under tysk kommando etter 10/6—40*, et forhold som i likhet med tallrike andre foreteelser selvfølgelig ville vært helt uforenelig med fortsatt statlig norsk krigføring.

Noen jurister — som ikke kan være tilstrekkelig orientert ang. de faktiske forhold — hevder som bekjent i likhet med tyskeren Waltzog (se Morgenbladet f. 28/7) med en teoretisk begrunnelse at den statlige krigføring fortsatte etter kapitulasjonen, hvilket altså ikke stemmer med virkeligheten. For flere juristers utvilsomt sees som resultat av ønsketenkning — eller opportunisme — i forbindelse med den manglende orientering. Den ble hevdet og slo rot i løpet av den lange tid som hengikk før kapitulasjonsavtalen omsider ble dokumentert i en rettssak 22/11.47.

U.K. har i sin innstilling, bilag s.114, anført at det var enlike ualminnelig mening» at krigen var opphørt 9/6.40. Dette syn

Bestillingsseddel

Herved bestilles fra HANS MARTINUSSENS FORLAG, Bergen, ekspl. R. Astrup Nielsen: **EVENTYRET OM «SOLBRIS»** a kr. 23,00 innb. mot postoppkrav uten ekstra kostnader for meg.

Navn:
(skriv med blyant)

Adresse:
(skriv tydelig).

at krigen Norge — Tyskland fortsatte etter kapitulasjonen, — en «konstatering» som med rette har vært ansett som nødvendige grunnlag for domsresultatene. Forholdet er karakteristisk for den mentalitet som preget rettsoppgjøret (jfr. prof. Castberg: «Norsk livssyn og samfundsliv» s. 121 og h.r.adv. Kluge i «Holder vi mål» s. 137).

U.K.'s uttalelse skulle etter dette gjelde bare såkalt «gode nordmenn», unektelig en overraskende, men uunngåelig logisk konklusjon, hvis domspremissene var riktige i denne henseende.

Hr. Waltzog hevder — iflg. T. Iversen — som resultat av sine betraktninger at Haag-konvensjonen var gjeldende i Norge etter 9/6.40. I følge gjeldende forklaring av denne (Landkrigsreglementets §§ 44 og 45) er okkupasjonsrådets rettsstilling som nøytralt overfor de krigførende parter folkerettslig anerkjent. Norske jurister som deler hr. Waltzogs syn på krigføringsproblemet synes imidlertid tildels å ha sin egen høyst uortodokse oppfatning når det gjelder praktiseringen av okkupasjons-

bestemmelsene. I hvert fall har rettsoppgjøret artet seg nærmest som om Norge hadde vært krigskueplass også etter kapitulasjonen.

(Hr. Hartmann sees å kreve framlagt forskjellige dokumenter av betydning for hel klarleggelse av de faktiske forhold omkring kapitulasjonen. Av særlig betydning vil det antagelig være å få framlagt også overkommandoenes følgeskriv ved oversendelsen av kapitulasjonsavtalen til legasjonen i Stockholm og legasjonens (avd. B's) følgeskriv av 6/7.40 ved videresendelsen av dokumentet til den norske regjering i London).

F.H.K.

MENINGSFELLER!

Rekonvalesent fra Nordland ønsker et passende arbeide sydpå og hus for seg, kone og to barn.

Handelsbrev, Landb.skole, avismann. — Helst forretning eller kontor. Lang praksis.

Bill. merk. Alsidig nr. 232.

Fine vinterepler

1.ma-svøpte, i standardkasser rimelig tilsalgs. Forskudd eller etterkrav. — Skriv til **BERGSVIK — KAPP** —
Tel.: Ø. Toten 454.

Klipp ut eller skriv av!

Til
FORBUNDET, Kierschowsgt. 5, Oslo.

Undertegnede

(navn:)

(adr.:.):

Arbeid søkes

Jeg har ledig handelsbrev + 6000.—. Verdifull praksis fra kontor-butikk-salgssarb.-produksjon. 40 år. Ønsker tilbud om samarbeide eller stilling. Er også interessert i overt. lønnsom hjemmeindustri.

B. mrk. 229.

Knut Gjervig, Jaren

Værelse

med v.vann, centralfyring tilleie i Oslo mot hjelp 2 g. i uken etter avtale, hos enslig dame. Vestkant.

B. mrk. 234 «Helst tidl. N. S.» til Opl. Annonseesp. Hamar.

Avdelingssjef

N. S.-mann, ugift, nå ansatt i større Nordl.firma, søker stilling sydpå.

Bill. mrk. «Energisk arbeids- og salgskraft» nr. 236.

FRUKTTRÆR,

bærbusker og roser.

Bestilling mottas allerede nå. **ANDERSENS PLANTESKOLE** SKI

A.s Sambandsstrykkeriet

Søker 2 rom som kan nyt es som kontor, helst i Oslo eller nærmeste omegn. Adgang til telefon særdeles ønskelig. Godhetsfullt bidra til at dette kontorspørsmål kan bli løst hurtigst mulig. Det vil være av største betydning bl. a. for avisen. Henv. A/S Sambandsstrykkeriet, Postboks 1407, Oslo.

Gårdsbestyrer

Regnsk.kyndig agronom, vant med mekanisert jordbruk, får fra ca. 1. oktober ansettelse på Skinnarbøl gård (500 mål veldrevet jord). Egen bolig. Søknad med attestavskrifter og lønnsforlangende sendes Oscar Fr. Egeberg, Skinnarbøl gård, Vinger.

Herrestøvletter — Damestøvletter

Skisko

Våre anerkjendte sauskinnsforede støvletter nedsatt i pris.

Herre, i brunt og sort fettlær kr. 102.—

Dame, i brun og sort bokshud kr. 81.—

Skisko. Herre kr. 60.—. Dame kr. 55.—

Skriv eller ring.

A/S Fjordane Skofabrikk, Nordfjordeid.

Rullegardiner

i prima ensfarget eller mønstret duk kjøpes fordelaktig hos

A. E. NUMMEDAL

Tlf. 93 B — Vik i Sogn.

Prøver og priser etter anmodning

Vekkerur

Kr. 18,10 - 21,50 - 23,50

24,75 - 25,50 - 27,50 og 34,60.

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing, Drammen

Bøker der ties om

Håkon Meyer: «Et annet Syn», kr. 15,30 — 238 s.

Rob Jo: «Civilt vanvidd og militær fornuft» kr. 10,00 380 s. ill.

Major Einar Sagen: «Den neste krig» kr. 4,00.

Fritt tilsendt.

Bestill hos

HEURECA T/W

Maridalsveien 205, Oslo

handlet i avtalens § 1. Samtlige disse inngikk således under hovedavtalen i Trondheim. De ble derfor gjort gjeldende for batteriet Graff i 1. divisjon som tidligere hadde oppnådd ærefulle særvillkår uten avlevering av våpen og utstyr. Samtidig ble det sluttet lokal kapitulasjonsavtale med general Dietl ved fronten i N.-Norge, omfattende også sjøstridskrefter og fly.

Nordmenn i utlandet sto naturligvis fritt — også uten major Neefs kommentarer til avtalen —, nemlig til tjeneste som frivillige. I følge statsminister Nygårdsvolds radiotale i juni 1940 var det som bekjent kun frivillige som fulgte regjeringen til England. Frivillig tjeneste under engelsk kommando var i følge foreliggende avgjørelser eneste form for norsk krigsdeltakelse etter 10/6. 40. Den norske bataljonen i Finnmark — som i 1945 en tid fikk sine ordrer fra den norske

Apropos de flyvende talerkerker. Hvis det virkelig er så at de er fly fra en annen planet, må man også forutsette at beboerne på denne planet ligger langt forut for oss i utvikling og intelligens og forkaster krig ganske enkelt fordi de anser krig for forældet, uttaler den amerikanske astronom E. Brewer

Naturligvis forholder det seg slik at studiet av f. eks. jordens gjødsling i visse situasjoner er mere oppdragende enn studiet av moderne kunst, skriver Morgontidningen i en lederartikkel.

Og når vi først holder på med jordbruket så skal vi referere en ukjent tenker: Forskjellen mellom en ku som drøvtygger kløver og en pike som gumler på sin tyggegummi er det kloke uttrykket i kuens øine.

utvilsomt sees som resultat av ønsketenkning — eller opportunisme — i forbindelse med den manglende orientering. Den ble hevdet og slo rot i løpet av den lange tid som hengikk før kapitulasjonsavtalen omsider ble dokumentert i en rettsak 22/11.47.

U.K. har i sin innstilling, bilag s.114, anført at det var en «ikke ualminnelig mening» at krigen var opphørt 9/6.40. Dette syn kom også til uttrykk i pressen i 1940. De avvikende oppfatninger angående dette viktige spørsmål skulle ført til den konklusjon at det her forelå et problem som i rettsoppgjøret måtte komme inn under det internasjonale rettsprinsipp at tvil skal regnes til tale til gode. Dette har imidlertid ikke vært gjort. Tvertom er det i sågodtsom samtlige saker imot fhv. medlemmer av N.S. — i direkte strid med vedk.s egen forklaring — rettslig fastslått at tiltalte har vært på det rene med

eller etterkrav. — Skriv til BERGSVIK — KAPP — Tel.: Ø. Toten 454.

Klipp ut eller skriv av!

Til
FORBUNDET, Kierschowsgt. 5, Oslo.

Undertegnede

(navn:)

(adr.:)

tegner meg herved som medlem av Forbundet for Sosial Oppreisning med en medlemskontingent stor kr. pr. år (minstekontingent kr. 20.00).

Arskontingenten for 1952 følger vedlagt/ pr. postanv./ pr. postgiro 15028.

(NB! Husk samtidig også å bringe medlemsskapet i orden for Deres familie- eller øvrige husstandsmedlemmer!)

1952.

(Underskrift)

Forbundet har valgt opplysningslinjen — som den eneste farbare vei

På Forbundets Toten-stevne 10. august holdt formannen Anders Hafskjold følgende tale.

På vegne av Forbundet for Sosial Oppreisning tillater også jeg meg å ønske dere velkommen til dette vårt stevne på Toten.

Frammøtet her er blitt langt større enn vi hadde dristet oss til å håpe, og skulle noe av arrangementet klikke av den grunn, må de vise overbærenhet med oss.

Det har gledet oss å kunne konstatere at det er deltagere her fra alle landets kanter, like fra Vestagder i Syd til Fålogaland i Nord, og deriblant mange som har funnet veien til våre møter for første gang. Ja ikke bare fra vårt eget land har vi den glede å møtes med meningsfeller i dag. Også våre naboland har sendt sine representanter, og det må være meg tillatt å si at disses nærvær i høy grad øker verdien av de tiltak vi har gjort i og med dette stevne.

Når jeg — som på forrige årsmøte ble valgt til nestformann — i dag er den som hilser dere velkommen, så har dette sine tragiske årsaker i det vår kjære og avholdte formann døde av hjerte-

slag i vår. Det er flere av våre staute foregangsmenn innen våre rekker vi må savne i dag, — døden gjort sin høst. Jeg åpnet landsledelsens møte i går med noen minneord om tre av Dem: Vår kjære formann Hroar Hovden, vår fremragende videnskapselige medarbeider dr. Gustav Smedal og redaktør Nils Vikdal, — skaperen av «8. mai». Jeg vil ikke gjenta dette i dag, men jeg benytter anledningen til å sende — såvel disse tre jeg har nevnt — som alle de andre som har faldt bort i våre rekker siden siste årsmøte, — en takkens tanke fra hver av oss, og lyser fred over deres minne.

Det er med stolte følelser jeg ser utover en forsamling som denne, når jeg vet at hele denne forsamling står bak oss i det arbeide vi driver, — det gir en tro og tillit til det fremtidige arbeide. — Ja se dere omkring selv, — er det ikke en forsamling av prektige mennesker?

De fleste av dere er dømt for landssvik, — slik ser altså en forsamling av landsforødere ut. — Ja jeg synes jeg må si det for det kunne være noen av dere som er i tvil. — Nei, her finnes ikke landsforødere eller landssvikere, — vi er bare dømt for det, for at

andre som kanskje hadde større svin på skogen skulle slippe.

Det er blitt sagt, — og gjentatt gang på gang at vi skal angre, — og at vi skal glemme. Nå er jo dette tilbaketrukk, og det er ikke nødvendig å rippe opp igjen i det som bare kan skape uhygge.

Da vil jeg spørre. Hva er det vi skal angre? Skal vi angre at vi satte våre evner og våre krefter inn for å gjøre vårt til at folk og land skulle komme best mulig gjennom en okkupasjonstid. Skal vi angre at vi ikke i likhet med andre rømte fra de thele? Skal vi angre at vi var medlemmer av et parti som gikk inn for nasjonal samling? Eller skal vi glemme at vi er dømt for landsforræderi?

Skal vi glemme at vi satt i såkaldt varetekt hvor vi nesten ikke fikk mat. Skal vi glemme at mange av våre meningsfeller ble kastet ut av sine stillinger og embeter og fratatt gods og leiligheter og i dag så å si er henvist til fatigkassen? Skal vi glemme våre meningsfeller som sitter inne? — Nei slikt glemmer man ikke.

Men hva er det så Forbundet for Sosial Oppreisning vil? Jo det ligger i navnet. Vi vil at samfunnet skal gi sosial oppreisning til dem, som er urettmessig dømt for landssvik etter 1945. Vi vil at samfunnet så vidt mulig skal lægge de sår og skader som etterkrigsoppgjøret har skapt, slik at folket kan leve sammen i fordragelighet. — Jeg sa urettmessig

dømt, og jeg mener at de aller fleste, ja den alt overveiende del av dem som etter 1945 er dømt for landssvik er urettmessig dømt.

Vi som gikk inn i Nasjonal Samling gjorde så visst ikke dette for egen personlig vinnings skyld. — Nei vi gjorde det for det vi mente at vi på den måten kunne gjøre større innsats for folk og land, og at vi kunne komme gjennom de 5 okkupasjonsårene med så liten nød, det har medlemmer av Nasjonal Samling den største delen av æren for.

Forbundet for Sosial Oppreisning forsøker gjennom opplysning å skape et grunnlag for at de som er urettmessig dømt for landssvik skal få dette stemplet fjernet.

Det er en vanskelig vei for oss å gå opplysningens vei i dag. Det går vel an å si at den alt overveiende del av pressen nekter oss spalteplass og de har helt ensidig skrevet mot oss nu i syv år. Og det er de selvsamme aviser som så å si daglig skriver om vår demokratiske styreform hvor vi har tale og trykkefrihet.

Tross avisene har det vært mulig å legge tingene slik tilrette at det er påtagelig at det har skjedd en svingning i opinionen. Alt for en god tid siden var det lykkes å få fram så meget av faktisk stoff at folk begynte å undre seg. I dag vet alle at menigmanns oppfatning ligger i en annen gate enn for 5 — 6 år siden. Og i dag finnes det ikke så få som åpent

innrømmer at de dessverre var ført fullstendig på villspor, og som åpent erkjenner etterkrigsoppgjøret som den landsulykke det er.

Nettopp på dette område kan vi merke synbare resultater av Forbundets opplysningsvirksomhet og disse resultater vil øke etterhvert som Forbundet greier å skaffe mere stoff fra arkiver og andre kilder om det som virkelig skjedde, men som for enhver pris prøves holde skjult.

Våre myndigheter prøver i første rekke å holde ro omkring rettsoppgjøret. Det skal skrives minst mulig og helst ikke snakkes om det lengere. Og betegnende for hvordan de tar det var stortingsdebatten i januar i år, hvor de pratet i langt inn på to dager uten å komme inn på sakens kjerne. Riktignok var det noen få untakelser som forsøkte å lede debatten inn på det riktige plan, men de ble sabbet ned av den store majoritet. Det ble sagt at dette skulle være den siste debatt om denne sak og nå skulle det bli ro, — i det hele landssvikoppgjøret nå var avvirket på en storstilet og værdig måte.

Ikke er det vi som tror på den store verdigheten og på at det nå skulle bli stille om dette, — Så helt uten ansvar for vår egen og landets ære er vi gamle NS-folk ikke. — Vi vet hva vi har å fare med, og vi vet også at det er vår plikt mot oss selv, mot våre

etterkommere og mot vårt land å gjøre våre synspunkter gjeldende, selv om dette vil ta tid og volde vanskeligheter. Vi vet at finner vi oss i uretten som er overgått oss, så kommer vi selv til å betrakte oss som medskyldige. I dag kreves det av oss at vi er positive og setter all vår evne og vilje inn for å nå våre mål.

Fra Forbundets side har vi ment på stadig å forsere virksomheten, og vi lar oss ikke avvise. Selv ikke om vi fra Stortingets talerstol, — som tilfellet var i januar i år, — blir beskyldt for å være kverulanter og for å true det høye Ting. Stortingsmann Lindberget, som var komiteens ordfører refererte av en skrivelse vi sendte Stortinget før stortingsdebatten:

«Forbundet vil derfor så sterkt det kan henstille til stortingets representanter å slutte opp om mindretallets syn. Skjer det, vil Forbundet tilby seg etter evne å yte sin aktive medvirkning til det arbeide som eventuelt blir tatt opp. Skjer det derimot ikke, vil vi allerede nå ha sagt fra at vi kommer til å fortsette vår kamp for sannheten og retferdigheten med økte krefter.»

«Jeg synes de i hvertfall kunne spart seg for å true Stortinget». Sier Lindberget.

Ja føler Stortinget seg truet når vi skriver at vi vil fortsette vår kamp for sannhet og rett, da

Herrestøvletter — Damestøvletter Skisko

Våre anerkjendte sauskinnnsforede støvletter nedsatt i pris.

Herre, i brunt og sort fettlær kr. 102.—
Dame, i brun og sort bokshud kr. 81.—
Skisko. Herre kr. 60.—. Dame kr. 55.—
Skriv eller ring.

A/S Fjordane Skofabrikk,
Nordfjordeid.

Prima nysalta Uer - Klippfisk - Sild

levert til handlende og forbrukere i tønner innveiet netto 90 kilo for den lave pris henholdsvis kr. 120.— og 140.—.

Prima skinn og benfri klippfisk

leveres i kasser a cirka 60 enkilos pakker.

Leveres handlende og forbrukere rimelig.

Om kort tid kan påre nes kjøpt ny Isterfetsild.

Telefon no. 1630. Telegramadr. Havneraas, Kr.-sund N.

Otto Ottesen-Havneraas A/s

Kristiansund N.

kommer vi fortsatt til å true stortinget. Vi holder akkurat på med en framstilling om de dømtes gjeninntakelse i arbeidslivet, og den er det meningen Stortinget skal få når det igjen trer sammen. Ennå er det nemlig litt for stor forskjell på de store ord fra Stortingets talerstol og på den praktiske gjennomføring av det som blir sagt, til at vi kan gå med på å holde oss i ro. Og vi akter å komme med skrivelser på nytt og på nytt, der vi mener uretten er for stor. I stortingsdebatten ville mindretallet gå inn for å diskutere oppgjørets grunnlag, og ære være dem for det. Og 8 modige var det som torde stemme for mindretallets forslag. Det var jo ikke mange, men det betegner likevel et lyspunkt. Vi takker disse for det mot de la for dagen i den hensikt å klarlegge tingene. Det peker i et hvertfall framover.

Vi har som sagt valgt «opplysningslinjen» i Forbundet, idet vi mener det er den som fører fram, og den akter vi også å holde fram med, slik som det ble bestemt på Romsdalsmøte i 1950 og som senere ble bekreftet under Frol-møte i fjor. I Samsvar hermed har det vært oss om å gjøre

Fransk orientering —

Forts. fra side 1.

ukonstitusjonelle — tiltak etter at Washington hadde gitt beskjed om at den innstilte sine bebudede kjøp av fransk krigsmateriell. I stedet for å innstille produksjonen for å avklare forholdet, har Pleven på eget ansvar gitt ordre til at rustningsfabrikkene skal arbeide videre. Han akter å finansiere produksjonen foreløpig gjennom lån fra Frankrikes Bank, til tross for at nasjonalforsamlingen ikke har vedtatt tilsvarende bevilgning og saken ikke har vært endelig drøftet innen regjeringen.

Bak den fransk-amerikanske strid om amerikanske kjøp står en dyptgående uenighet om våpentyper.

På grunnlag av Lisboa-konferansens vedtak i februar hadde den franske regjering gitt de franske rustningsbedrifter ordre på fremstilling av krigsmateriell for 137 milliarder francs — som deretter skulle dekke av USA. Oppdragene omfattet 13 tonn tanks, fly, kanoner, ammunisjon og jeeps. Først i midten av juli tok amerikanerne forbehold om at de bare ville betale for bestemte lettere våpen, og den 17. juli fikk man fra Washington beskjed om at de franske våpen måtte være billigere enn tilsvarende amerikanske hvis amerikanerne skulle betale for dem.

Franske ingeniører og teknikere har i mellomtiden bevist at deres våpentyper er bedre enn tilsvarende amerikanske, og både engelske og belgiske nederlandske fagfolk har bekreftet franskmennenes påstand.

Det er i denne situasjon Pleven har funnet å måtte handle på eget ansvar. Han regner med to muligheter. Enten vil amerikanerne begynne å betale for våpene allikevel — før eller senere, om ikke annet så etter presidentvalget — eller de vil konsentrere seg om

å hjelpe Vest-Tyskland med å ruste opp, hvilket etter Plevens mening bør oppfordre Frankrike til å skaffe seg sikkerhet både ved å forsere sin opprustning selv og ved å søke kontakt med russerne

Nå blir vi alle medlemmer! Norges under-

gang som rettsstat

I vår opplysningsartikkel med ovenstående overskrift — inntatt i nr. 30 for 15. august s. 4 — er det (ved et hendelig uheld) falt ut setninger og ord som i en viktig artikkel av denne art bør komme med for å fylle sin hensikt:

I. Noe over halvparten ned i 1. spalte skal stå:

«De uangripelige juridiske følger av erobringen og suverenitetsskriftet ble:

a. Faktisk og rettslig krigsopphør — uten fredsavtale — ifølge enstemmig folkerett!

b. Landets nye suveræn opphørte — eo ipso — å være «fiende» av det norske folk!

c. Befolkningen var ennog juridisk løste fra sitt bånd til det tidligere «suveræne» Norge. (Svensken Kleen om erobring).

d. Suverenitetsskriftet medførte, at den utøvende, lovgivende og bevilgende makt ble overført til den nye suveræns stedfortreder i Norge, Reichskommissar, (med egen forvaltning).

e. Befolkningen var forpliktet til — i henhold til frivillig vedtatt lov — å yte den nye suveræn all sin støtte og bistå ham med alle landets resurser. (Jfr. også The Bellots rules vedtatt av International Law Association i Varsava 1928.)»

II. Det annet sted, hvor uheldet har vært ute begynner med siste linje i første spalte — altså nederst i første spalte side 4. Her skal det hete: «Derfor ble intet foretatt innen Norges forvaltning uten suverænenes faste vilje og vitende med ham som eneste ansvarshavende!! Derfor gjør prof. Castberg oppmerksom på, at ethvert angrep på forvaltningen blir et angrep på suverænen selv. De norske forvaltere som verktøy var sakesløse og uangripelige.

Det ubrytelige lovfestede krav som ble stillet innen all offentlig og halvoffentlig forvaltning var: Samarbeide med den nye suveræn på lovens grunn — samt: Ro og orden i landet for lette samarbeide». Osv.

omgangskrets. Vær med og overbevis den om hva som

under Forbundets merke.

Vær klar over at Forbundet for Sosial Oppreisning er stiftet i full åpenhet og ærlighet, at det ikke har noen som helst politiske eller fordektige hensikter, at det ene og alene tilstreper gjennom sann og vederheftig opplysning i legale former å arbeide for sannheten og rettferdigheten. Ingen myndighet i dette land kan gå til angrep på Forbundet uten samtidig å si at de gir en god dag i både sannheten og rettferdigheten. Og denslags erklæringer vil man nok tenke seg på — selv i dagens Norge. Til overmål har Justisdepartementets Lovavdeling i 1949 uttrykkelig meddelt at det ikke kan reises noen innvending mot den virksomhet som Forbundet har tatt opp dermed er sakens juridiske side i orden. Forbundets opplysningslinje er uangripelig.

Et hensyn som man også

Forsvaret og den «Gode nasjonale holdning»

Generalinspektøren for den norske hær averterer f. t. etter sersjantspiranter. De, som idag er 24—25 år gammel, må framlegge attest for «god» nasjonal holdning, utstedt av lensmannen, politi eller to offentlige tjenestemenn. Om dette skriver Ester Torp bl. a. i Morgenbladet:

«Det må antas at det norske folk i sin alminnelighet nu er ferdig med rettsoppjøret og ønsker å høre minst mulig om det. Det skulle derfor synes overflødig at de militære myndigheter konsekvent ripper opp i det igjen i store offentlige annonser. Særlig er dette uheldig overfor ungdommen idet eventuell bitterhet da blir holdt vedlike også hos dem som var barn under okkupasjonen.

Er det frontkjempere som var 16—18 år i 1945 og hvis politiske innsikt og vurderings-evne de militære myndigheter synes å tillegge stor viktighet, har hørt ført i marken, har vært hensynet til «de andre». Faktisk skammet enkelte seg for å vise «de andre» at man tok vare på sin personlige ære. De påla seg selv å spille rollen som den forkuede og undertrykte. Idag er dette hensyn falt bort på den enkle måten at det nettopp er «de andre» som etterhvert har tatt til å få en riktigere oppfatning av forholdene, og som derfor nå forstår at etterkrigsoppjøret helst burde vært gjort. Følgelig er det — når det gjelder den brede almenhets oppfatning — ingen som helst grunn til å føle noen forlegenhet ved å opptre offentlig som en ærlig mann. Idag har vi mer i ryggen enn vi kan skje selv er på det rene med. Forbundet er på fremmarsj. Bli med på den marsjen. La ikke andre gjøre arbeidet for deg. Gjør ditt du også. Alle monner drar. Stå ikke i den tro at det bare er en liten innsats du kan gjøre og at «det greier seg» uten deg. Idag har vi bruk for alle, og — vi har mest bruk for dem som medlemmer. Det sikrer mer enn noe Forbundet tyngde og slagkraft.

Nettopp for å få alle med oss har vi satt medlemskontingenten til kr. 20.00 pr. kalenderår. Det er et beløp som vel de fleste evner å avse uten større savn. Kan og vil noen yte mer, står det selvsagt fritt for å gjøre det, og vi håper jo også på at de som ser seg utvei til det, vil hjelpe oss utover minimumskontingenten. Men noen betingelse er dette naturligvis ikke. Sett ut fra synspunktet medlemskap er et medlem med sine 20 kroner oss like velkomne som den som yter det mangedobbelte.

Som en subsidær ordning har man opprettholdt det som man hjittel har kalt «den sympatiserende oppslutning» gjennom økonomisk støtte uten direkte medlemskap. Vi sier takk til enhver som er med og rydder veien for oss for

EXKONGENE

Hvor er de, de store og de små

Det fortelles om exkong Faruk av Egypt, at han på et forholdsvis tidlig tidspunkt av sin løpebane skal ha sagt: Om noen år vil det finnes bare fem konger i verden og det er hjerter konge, ruter konge, spar konge, kløver konge og kongen av England.

Vi skal avholde oss fra å spørre, men vil heller søke å besvare spørsmålet om hvor exkongene befinner seg.

I det Egypt som Faruk nyss forlot, bor fortsatt Simon II av Sachsen-Coburg-Gotha, sønn av Boris III av Bulgaria. Det var også der Emanuel II av Italia endte sine dager. Ellers er det Schweiz og Portugal, som deler exkongene mellom seg. Carol av Romania bor i Estoril i Portugal, mens hans sønn Mikael, som etterfulgte ham på tronen, holder til i Schweiz, Umberto II, som ved en folkeavstemning måtte oppgi Italias trone etter bare en månedens regjeringstid, er bosatt i Portugal. Der finner man også den spanske tronpretendent, hertugen av Barcelona, Don Juan, mens hans far Alfons XIII døde i landflyktighet i Roma. Konge Leopold av Belgia, som riktig nok ikke er tvunget til å oppholde seg utenlands, tilbringer det meste av året i Schweiz. Overhodet for Romanofferne, storhertug Vladimir, som hersket i Russland, bor i Spania, mens Otto av

Habsburg tilbringer livet mest på reiser mellom USA, Canada og Frankrike. Exkong Peter av Jugoslavia bor i England og exkong Edward av England, nå hertug av Windsor, har fast adresse i New York.

Trygve Gran

flyveren og Sydpolsfareren, som nå bor i Fjære, har skrevet en bok med titlen «Slik var det». Boken er skrevet etter oppfordring av skipsreder Rudolf Olsen og går til en rekke av landets rederier, som har kjøpt den til skipsbibliotekene. Den vil således ikke bli å få i bokhandelen. Boken som er ganske omfangsrik og rikt illustrert, er en selvbiografi, men omfatter bare 25 år av Trygve Grans liv. Den har derfor fått undertitlen «Fra kryp til flyver» og omhandler guttedagene i Bergen, hans ungdom da han var landslagspiller i fotball, sjøgutt og deltager i Scotts tragiske sydpolsferd og slutter med en skildring av Grans Nord-sjøflyvning. Det er en frisk bok som nok vil forsvare sin plass i skipsbibliotekene. Det er beklagelig at boken ikke vil bli å få i handelen, men vi vet jo alle hvorledes sundene er lukket for oss som ble i landet og tok vare på dets interesser i en vanskelig tid.

!!

Da hertugen av Edinburgh besøkte Helsingfors under olympiaden, la han en krans på marskalk Mannerheims grav og en på de finske heltegraver.

Men hva gjorde nordmennene da den finske folkehet døde? De gjorde intet og de ville heller ikke ha besøk av ham, dengang han ennå levde. De stempler seg selv. Og enda var ikke Norge i krig med Finland, noe som England var i hvert fall på papiret. Men englanderne har råd til å hedre endog en motstander, som er tapper og som kjempet for sitt lands frelse.

Vi nordmenn har meget å lære, ikke minst når det gjelder internasjonalt høflighet.

Norsk jord — —

Forts. fra side 1.

medlem en tidligere NS-mann, og at slike folk selvsagt ikke inntil videre må betros tillitsverv.

Når Norges Bondelag endog vegrer seg ved å omgjøre slike bestemmelser, kan man ikke anse det som alvorlig ment at Norges Bondelag vil gjeninnta de tidligere NS-bønder. Forøvrig kan det vel heller ikke være riktig at et forbund som Norges Bondelag inntar som medlemmer folk som det selv stempler som landsforredere.

Når «Norsk Jord» i formålsparagrafen har satt at det nye bondeforbund skal tuftes på de idéer og det grunnsyn

hene ankeveier — før eller senere, om ikke annet så etter presidentvalget — eller de vil konsentrere seg om

å hjelpe Vest-Tyskland med å ruste opp, hvilket etter Plevens mening bør oppfordre Frankrike til å skaffe seg sikkerhet både ved å forsere sin opprustning selv og ved å søke kontakt med russerne — mot en eventuell tysk fare.

Det er også inntruffet en annen nokså merkelig episode i Paris, som viser Frankrikes vaklende holdning. Den nye marskalk Juin sa i en tale for en tid siden at Frankrike ville ta under overveieelse å melde seg ut av FN hvis «visse makter» — dermed mente han USA — blandet seg inn i Nord-Afrikas anliggender. Offisielt fikk han en skrape fra statsminister Pinay for denne uttalelse, men det hevdes i Paris at det var Pinay selv som hadde

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2074
den kjede som skal danne ringen om vår egen, vår slekts og vårt lands ære og anseelse. I den kjeden må det ikke være noe ledd som svikter. Dertil er oppgaven for stor og for alvorlig. Den har bud til alle og enhver, — ikke bare dem som direkte er rammet av etterkrigsoppgjøret, men alle dem som mener at «rettsstaten Norge» betyr annet og mer enn det uthulte og tilrakkede begrep som man opererer med idag. I dette øyeblikk fylkes alle æresbeviste og villedende mennesker

oppfordret marskalken til å fremkomme med denne oppsiktsvekkende uttalelse.

I Paris taler man i politiske kretser i dag åpent om «den nye tyske fare» og spør om det er så at Tyskland skal bli europeisk eller Europa skal bli tysk.

i det igjen i store offentlige annonser. Særlig er dette uheldig overfor ungdommen idet eventuell bitterhet da blir holdt vedlike også hos dem som var barn under okkupasjonen.

Er det frontkjempere som var 16—18 år i 1945 og hvis politiske innsikt og vurderings-evne de militære myndigheter synes å tillegge stor viktighet, så må det kunne finnes andre og mindre støtende måter enn offentlige annonser å hindre disse fra å tre inn i den norske hær som sersjanter, i hvert fall idag.

Annonsetekster og attestformer som ellers har overlevet seg selv bør snarest korrigeres, idet de som nu benyttes neppe er egnet til å fremskaffe den respekt og tillid som det idag mer enn noensinne må antas å være nødvendig for de militære å få opparbeidet.»

med sine 20 kroner og like velkomne som den som yter det mangedobbelte.

Som en subsidær ordning har man opprettholdt det som man hittil har kalt «den sympatiserende oppslutning» gjennom økonomisk støtte uten direkte medlemskap. Vi sier takk til enhver som er med og rydder veien for oss for stein og stengsler. Ja, vi sier både takk og ære.

Men — det som idag ruver mer for oss enn noe annet, det er å få utbygd vår medlemsfylking, slik at den også virkelig blir en **kampkraftig fylking som det står age av.**

Tegn deg derfor alt i denne dag som medlem. Send sekretariatet navn og adresse og angi hvilket beløp du tegner deg for som kontingent. Virk også i din

gripelige. Det ubrytelige lovfestede krav som ble stillet innen all offentlig og halvoffentlig forvaltning var: Samarbeide med den nye suveræn på lovens grunn — samt: Ro og orden i landet for dette samarbeide». Osv.

omgangskrets. Vær med og overbevis den om hva som nå er det mest effektive og som lover den beste løsning.

Frammøtet på Totenstevnet var «forferdende stort», skrev Oppland Arbeiderblad dagen etter. Det var en ufrivillig innrømmelse. La oss bare ytterligere sette oss i respekt og «forferde» de kretser som ennå står oss imot. La Forbundets medlemstall bli et kanon-smell i myndighetenes ører.

Det vil de ikke kunne unngå å høre.

Forbundssekretæren.

gjeninnta de tidligere NS-bønder. Forøvrig kan det vel heller ikke være riktig at et forbund som Norges Bondelag inntar som medlemmer folk som det selv stempler som landsforredere.

Når «Norsk Jord» i formålsparagrafen har satt at det nye bondeforbund skal tuftes på de idéer og det grunnsyn som Grunnloven av 1814 gir uttrykk for, så er det ut fra det syn at det idag er ting som kan tyde på at Grunnloven er helt bortglemt av dem som styrer og steller både i det offentlige styringsverket og i engere sammenslutninger.

Det kunne nok ellers være adskillig annet å bemerke til Høyres Pressekontors artikkel. Vi foretrekker imidlertid å avvente begivenhetens gang.

Anders Hafskjold.

krig med Finnland, noe som England var i hvert fall på papiret. Men englenderne har råd til å hedre endog en motstander, som er tapper og som kjempet for sitt lands frelse.

Vi nordmenn har meget å lære, ikke minst når det gjelder internasjonal høflighet.

DE TYSKE FRONTSOLDATER har valgt tidligere feltmarskalk Albert Kesselring til formann for sin sammenslutning Stalhelm. Kesselring avsoner for tiden en dom på livsvarig fengsel i Werl i Westfalen. — Tror noen at disse soldater går inn i hæren under vestalliert ledelse uten at deres egne førere fra krigens tid blir løslatt?

KVIKT.

Hva for ei dame var det jeg så deg sammen med i går?

— Min søster.

— Nattsøster?

Forts. fra side 3.

å samle inn så meget av faktisk materiale som det har vært overkommelig, både av innenlandsk og kanskje ikke minst av utenlandsk opprinnelse. Vi har nemlig prøvd å holde kontakt med de land som har vært borte i noenlunde tilsvarende situasjon som vårt eget, og fra tid til annen kan vi notere os viktige meldinger som kan bidra til en øket klarlegging av den holdning som våre norske myndigheter inntok før og etter den 9. april 1940.

Som en liten prøve på utenlandsk stoff har vi til dette stevne latt oversette og stensilere noen hundre eksemplarer av en nylig utkommen bok: Brev til ledere av den franske motstandsbevegelse. Er ikke alle eksemplarer revet bort er den å få kjøpt i forbundets bokstand. Den er skrevet av en høyere hjemmefrontmann i Frankrike som har fått igjen fornuftens bruk, og den har atskilleg å si til mange her hjemme i Norge.

Nå — for å vende tilbake til mitt egentlige emne — så har dere jo set i «8. mai» at Forbundet har hatt oppe tanken om å få bistand til å vurdere vårt innsamlede stoff gjennom neutrale, utenlandske stats- og folkeretts eksperter. Vi har i den anledning vært i kontakt med folk med internasjonalt kjente navn, og på landsledelsens møte 9. april ble

det vedtatt at vi skulle arbeide videre med denne sak. Det er nok mulig at kildene ennå strømmer så pass rikelig at det er for tidlig å gå til en slik forføyning som vi må regne med vil bli nokså kostbar. Men nettopp av den grunn bør det til gjengjeld straks treffes de forberedelser som er nødvendige, slik at man står ferdig rustet når man finner at tiden er inne. Jeg vil nevne at vi i sakens anledning har sendt Stortinget et brev hvor vi anmoder Stortinget å oppnevne en komite som sammen med oss kunne arbeide med saken. Vi mener det her kan sies å være to parter og vi mente på den måte å kunne komme til den mest objektive løsning. Den 28. juni fikk vi svar fra Stortingets presidentskap som meddelte oss at de hadde sendt skrivelsen over til Justisdepartementet og at man ikke kunne si noe nærmere før departementets uttalelse forelå. Det er kanskje å frykte at statsråd Gundersen ikke nettopp blir overbegeistret for å samarbeide med oss. Men det får stå sin prøve. Vi har i et hvertfall framsatt vårt forslag åpent og ærlig for å få den best mulige løsningen.

Inntil nå har Forbundet vært organisert uten fast medlemskap. Spørsmålet har vært debattert på landsmøtene både i 1950 og 1951, men det ble da framholdt visse betenkeligheter ved med-

lemskap. På møtet 9. aug. ble det vedtatt å innføre ordning med medlemskap, og — alle forhold ta i betraktning tror jeg dette er det riktige nå. For det første byr det på mange vanskeligheter å administrere en sammenslutning der man ikke har faste medlemmer å bygge på, det blir en fastere konsistens i det hele når man først vet hvem og hva man har å regne med.

Jeg vil håpe at den appell vi med det første må sende ut gjennom «8. mai», vil bringe oss et stort antall medlemmer. Det er ikke dermed meningen å stenge ute de som av forskjellige grunner ikke synes de kan eller vil være medlemmer, vi ønsker dem apsolut som bidragsyttere. Vi er takknemmelig for en hver støtte. Men som saken nå ligger an vil man yte oss dobbelt støtte ved å stå som medlem.

Det har ikke vært til å unngå at det er blitt stillet spørsmål om politisk aktivitet i forbindelse med Forbundet.

I Forbundets lover § 1 heter det klart og tydelig at Forbundet skal være upolitisk, og dermed er i grunnen alt sagt om den ting. Forbundets oppgave er gjennom opplysning å fjerne landssvikstemplett vi har fått.

Men dette hindrer selvsagt ikke oss som står tilsluttet Forbundet å ha vår politiske oppfatning og mening.

Vi som var medlemmer av Nasjonal Samling ble jo av det nye Demokrati fratatt stemmeretten i 1945, og ble også med det fratatt ansvaret for hva som skjedde i den tiden. Nå er det mange av oss som har fått tilbake stemmeretten men de ga oss intet parti vi kunne stemme med.

Det er jo et brennende ønske vi har og som overskygger alt annet og det er at det som skjedde før og under og etter okkupasjonen skal tas opp til nøktern granskning av *menn* som ikke er innhable. Et parti som ville gå inn for det ville sikkert få alle våre stemmer.

Vi hadde ventet at Stortinget ville gått inn på en realitetsdebatt om grunnprinsippene for landssvik da det skulle ta saken opp i januar. Men det vøktet det seg vel for, — Det vi fikk høre vil jeg nærmest betegne som svada. Det ble framhevet av mange Tingmenn at landssvik er en stygg forbrytelse som burde straffes strengt. — Ja visst er landssvik en stygg forbrytelse, — etter vår mening er det en så stygg forbrytelse at den straffes bare på en måte, og den kan i hvert fall ikke betales med en bot på noen 100 eller noen 1000 kr.

Men det vi ikke fikk høre under debatten var, hva det var som var landssvik. Det kan i ethvert fall ikke være landssvik å ha

vært medlem av et politisk parti, og det er jo de fleste av oss dømt for.

Forbundet skal ikke danne noe politisk parti, og jeg tror heller ikke at det er riktig at vi som er rammet av oppgjøret er med på det i dag. Det ville sikkert bli kalt «ny-nasistisk parti», og det ville vel ikke forundre oss om dagens makthavere i et slikt tilfelle ville arrestere lederne. Men blir det et parti som tør gå inn for en nøktern granskning av etterkrigsoppgjøret og grunnlaget for det, — helst et parti som holder på grunnideene i vår grunnlov av 1814. Ett slikt parti ville vi selvsagt støtte med våre stemmer.

Forbundets viktigste kontaktmiddel innad har vært avisen «8. mai». Det er den eneste avis som beredvillig har stillet spalteplass til Forbundets rådighet. — Aktuelle trykningsvanskeligheter og ønsket om å kunne bringe avisens redaksjon nærmere sentrum har ført til at man i løpet av sommeren har truffet forberedelser til at avisen allerede innværende høst blir overført til Oslo såvel hva redaksjon som trykking angår. Vi har det håp at denne overflytting vil innebære både redaksjonelle og tekniske muligheter for avisen. «8. mai» er i dag av den aller største betydning for Forbundets virksomhet og jeg vil henstille til alle

meningsfeller å slå ring om avisen og at en hver gjør sitt til at den i tiden framover må få best mulige eksistens-betingelser.

Før jeg slutter vil jeg gjerne ha sagt at vi som er henvist til å tilbringe resten av livet i dette samfunn — vi må arbeide for å få samfunnet slik at vi kan trives i det. Vi må arbeide for at samfunnet igjen tuftes på Grunnlovens ideer fra 1814, — og at vi igjen får et rettssamfunn som skaffer den enkelte tro og tillit ikke bare på dagen men også på framtiden.

Jeg vil bare få lov til å slutte med en appell til dere alle:

Vær klar over at et sterkt og arbeidsdyktig Forbund for Sosial Oppreisning betyr at omverdenen før eller senere må erkjenne vår påstand om at vi aldri et øyeblikk har sveket vårt land.

Vær klar over at bare derigjennom har vi sjansene for å kunne renske oss for det skamløse landssvikstempel og nå fram til rettslig, økonomisk og sosial oppreisning.

Unlat derfor ikke noen anledning til å spre opplysning om Forbundet og dets virksomhet. — Støtt opp om Forbundets opplysningsvirksomhet, — øk dets slagkraft, — gi det de økonomiske vilkår det må ha for å kunne gjøre innsatsen der den virker mest effektivt.

La dere ikke skremme av motstandens øyeblikkelige overmakt. — Bare den sak er tapt som man gir opp.

La så denne sammenkomsten her på Toten bli en oppmuntring for sentralledelsen. Og jeg håper at de inntrykk dagen vil gi dere bringer med seg en øket tro og tillit til at vi er på rett vei.

Det kan være sant nok at tiden arbeider for oss, — men noe bør vi nok skyve på, — og helst må vi være med å styre det så det tar den riktige veien.

Vi har en historisk misjon i dag vi som sokner til Forbundet, og den misjon har vi ikke lov til å svikte. Da svikter vi sanheten og rettferdigheten, — Det er bare gjennom sanhet og rettferdighet vi kan ha muligheter for å kunne vinne over de makter som ennå står oss i mot. Får vi ført denne kampen lykkelig til ende, — først da får vi oppfylt de plikter vi har satt mot oss selv, mot de kommende slekter og mot vår norske historie.

Jeg vil slutte med noen ord av Børnstjerne Bjørnson:

«Vær glad når faren veier, hver evne som du eier
Jo større sak,
dess tyngre tak,
og desto større seier.